

РІШЕННЯ СУДУ ЄС
У СПРАВІ 367/11
«DÉBORAH PRETE V. OFFICE NATIONAL
DE L'EMPLOI»
[2012]

За зверненням Касаційного суду (*Cour de cassation*), Бельгія, для отримання попереднього рішення за ст. 267 ДФЄС, ухваленим рішенням від 27 червня 2011 р., отриманим Судом 11 липня 2011 р., у справі Дебора Прете проти Державної служби зайнятості (*Déborah Prete v. Office national de l'emploi*).

Суд (четверта палата) у складі: Л. Бей Ларсен (*L. Bay Larsen*), виконуючий обов'язки Голови четвертої палати, Ж.-К. Бонішо (*J.-C. Bonichot*), К. Тоадер (*C. Toader*), А. Прешаль (*A. Prechal*), доповідач, і Е. Ярашіунас (*E. Jaradiūnas*), суддів,

Генеральний адвокат: П. Крус Виллалон (*P. Cruz Villalón*),

Реєстратор: А. Кало Ескобар (*A. Calot Escobar*),

розглянувши письмові зауваження, представлені від імені:

– пані Прете (*Prete*) адвокатом Дж. Устербошем (*J. Oosterbosch*),

– Уряду Бельгії Л. Ван ден Брок (*L. Van den Broeck*) та М. Якобс (*M. Jacobs*) в якості агентів і адвокатом П. А. Форьєрс (*P. A. Foriers*),

– Уряду Республіки Чехія М. Смолек (*M. Smolek*) і Д. Хадрушек (*D. Hadroušek*) в якості агентів,

– Європейської комісії, Б. Креушчіц (*B. Kreuzschitz*) і Г. Розет (*G. Rozet*) в якості агентів,

заслухавши висновок Генерального адвоката на судовому засіданні 19 липня 2012 р.,

ухвалив таке

РІШЕННЯ

1. Це звернення для отримання попереднього рішення стосується тлумачення статей 12 ДЄС, 17 ДЄС, 18 ДЄС і 39 ДЄС.

2. Звернення було зроблене під час судового розгляду справи пані Прете проти Державної служби зайнятості (Бельгійського національного бюро із працевлаштування (*Belgian National Employment Office*), *ONEM*) про відмову останньої надати пані Прете допомогу до працевлаштування, передбачену бельгійським законодавством.

Законодавство Бельгії

3. Законодавство Бельгії передбачає надання допомоги, відомої як допомога до працевлаштування (*tideover allowance*) для молодих людей, які закінчили навчання і шукають свою першу роботу. Надання такої допомоги має на меті полегшення переходу від здобуття освіти до пошуку роботи на ринку праці.

4. Перший абзац ст. 36 (1) Королівського указу від 25 листопада 1991 р. про безробіття (*Moniteur belge* від 31 грудня 1991 р.) зі змінами, внесеними Королівсь-

ким указом від 11 лютого 2003 р. (*Moniteur belge* від 19 лютого 2003 р., с. 8026) (Королівський указ)), передбачає:

«Для того, щоб претендувати на отримання допомоги до працевлаштування, молодий працівник повинен:

...

2 (а) мати повну середню освіту або завершити третій курс навчальних закладів технічної, художньої або професійної підготовки, які засновані або фінансуються державою;

(b) або одержати від компетентного органу держави диплом або сертифікат про освіту закладів, вказаних вище у пункті (а);

...

(h) або отримувати освіту чи навчатись у іншій державі європейської економічної зони за умови виконання обох вказаних вимог:

— молода людина надає документи, які засвідчують отримання освіти або проходження навчання на рівні, еквівалентному згаданім в попередніх пунктах цього положення;

— на момент подачі заявки на отримання допомоги молода людина залежить від трудящих-мігрантів, як передбачено у статті [39 ЄС], які проживають в Бельгії;

...

(j) або отримати документ, виданий державою, про встановлення еквівалентності дипломів, зазначених у пункті (b) або сертифікатів, що дають доступ до вищої освіти; це положення застосовується тільки за умови, що принаймні шестирічний курс навчання було завершено в освітніх закладах, що створені, затверджені або фінансуються державою...».

Спiр основного позову i питання, переданi для ухвалення попереднього рiшення

5. Пані Прете, громадянка Франції, здобула середню освіту у Франції, отримала диплом бакалавра (*baccalauréat professionnel*), фахівця-секретаря. У червні 2001 р. пані Прете вийшла заміж за громадянина Бельгії, з яким оселилася в м. Турне (Бельгія).

6. 1 лютого 2002 р. пані Прете була зареєстрована в якості претендента на отримання допомоги від *ONEM*. 1 червня 2003 р. вона звернулася в *ONEM* для отримання допомоги до працевлаштування.

7. Рішенням від 11 вересня 2003 р., *ONEM* відхилив це клопотання на тій підставі, що пані Прете ще не завершила мінімальний період навчання у шість років у навчальних закладах, розташованих на території Бельгії, до отримання сертифіката про середню освіту, як того вимагає перший абзац п. 2 (j) ст. 36 (1) Королівського указу.

8. Позов пані Прете, спрямований проти цього рішення, було розглянуто Судом з трудових спорів (*Tribunal du travail*) м. Турне, який, у рішенні від 19 грудня 2008 р. задовольнив прохання пані Прете стосовно надання допомоги до працевлаштування.

9. На звернення *ONEM*, Вищий суд з трудових спорів (*Cour du travail*) м. Монс) скасував вказане судові рішення 25 лютого 2010 р. Суд ухвалив, що пані Прете не має права на допомогу до працевлаштування та, зокрема, чітко встановив, що вона не може отримати це право на підставі ст. 39 ЄС або ст. 18 ЄС.

10. В обґрунтуванні апеляції, поданої на рішення Вищого суду з трудових спорів м. Монс до Касаційного суду (*Cour de cassation*), пані Прете стверджувала, *inter alia*, що вказане рішення порушує права, які надаються громадянам Європейського Союзу згідно зі статтями 12 ЄС, 17 ЄС і 18 ЄС і 39 ЄС.

11. Касаційний суд зазначив, що в оскаржуваному рішенні суду апеляційної інстанції йдеться про те, що умови, передбачені в першому абзаці п. 2 (j) ст. 36 (1) Королівського указу, були встановлені для забезпечення існування реального зв'язку між заявником на отримання допомоги до працевлаштування і відповідним географічним ринком праці. Крім того, касаційний суд вказав, що законність таких цілей була визнана Судом, зокрема, у рішенні від 11 липня 2002 р. у справі С 224/98 *D'Hoop* (*European Court reports. — 2002. — I 6191*).

12. У апеляційній скарзі пані Прете стверджує, однак, що, враховуючи надто загальний і винятковий характер, вказані умови законодавства настільки віддалені від поставленої мети, що, в обставинах цієї справи, це не повинно було передаватись на розгляд Вищого суду з трудових спорів м. Монс. На цей суд покладалось зобов'язання перевірити, чи становить реєстрація пані Прете в службі зайнятості як особи, котра шукає роботу, а також її проживання в Бельгії після укладення шлюбу з громадянином Бельгії умови, які встановлюють потрібний зв'язок із бельгійським ринком праці. Проте, як вважається, вказаний суд ухвалив помилкове рішення, вказавши що згаданих умов недостатньо, і відмовив у наданні допомоги до працевлаштування пані Прете. Пані Прете стверджує, що відмова у наданні допомоги не пов'язана із уникненням виконання вимог, єдиною метою яких є отримання такої допомоги. Такі обмеження порушують як право пані Прете на повагу її сімейного життя, так і принцип права Співтовариства, який зобов'язує кожну державу-члена забезпечити оптимальні умови для воз'єднання сім'ї працівника Співтовариства.

13. У цих обставинах Касаційний суд вирішив призупинити розгляд справи і передати на розгляд Суду для ухвалення попереднього рішення такі питання:

«(1) Чи скасовують статті 12 [ЄС], 17 [ЄС], 18 [ЄС], і, у разі потреби, ст. 39 [ЄС] положення національного законодавства, відповідно до яких, подібно п. 2 (j) першого підпункту ст. 36 (1) [Королівського указу], надання права на отримання допомоги до працевлаштування для молодих громадян Європейського Союзу, які не мають статусу «працівника» за змістом ст. 39 [ЄС], які отримали повну середню освіту в Європейському Союзі, але не в навчальних установах створених, фінансованих або затверджених однією з громад [Королівства] Бельгії, або осіб, які отримали документ, виданий однією з цих громад, що встановлює еквівалентність диплому, виданого компетентним органом однієї з цих громад після завершення навчання в цих бельгійських навчальних закладах, або документа, котрий надає доступ до вищої освіти, залежить від того, чи завершила така молода особа шестирічний курс навчання в освітній установі, створеній, затвердженій або фінансованій однією з громад [Королівства] Бельгії, за умови, що ця умова є винятковою і абсолютною?»

(2) Якщо відповідь на перше питання позитивна, то чи являють собою вимоги, вказані в першому питанні, поставлені перед молодою особою, яка не завершила шестирічний курс навчання у бельгійському навчальному закладі, прожи-

ває в Бельгії з чоловіком/дружиною і зареєстрована як особа, яка шукає роботу у бельгійській службі зайнятості, фактори, які слід враховувати, щоб встановити приналежність цієї молодшої особи до бельгійського ринку праці, з урахуванням статей 12 [ЄС], 17 [ЄС], 18 [ЄС], і, в разі потреби, ст. 39 [ЄС]? Якою мірою повинні тривалість цих періодів проживання на території Бельгії, шлюбу і реєстрації як особи, яка шукає роботу, братися до уваги?».

Розгляд порушених питань

14. У вказаних двох питаннях, які доцільно розглядати разом, Суд запитує, по суті, чи повинні статті 12 ЄС, 17 ЄС, 18 ЄС і, у разі потреби, ст. 39 ЄС тлумачитись як такі та виключають застосування положень, які розглядаються в основному провадженні, що встановлюють вимогу для молодих людей, які шукають свою першу роботу, для отримання права на допомогу до працевлаштування, завершити принаймні шестирічний курс навчання в освітній установі приймаючої держави-члена. Слід врахувати той факт, що така умова є занадто винятковою, зокрема тому, що вона виключає будь-яку можливість надання допомоги молодій жінці, громадянці іншої держави-члена, яка, хоча й не отримала освіти у такому освітньому закладі, але вийшла заміж за громадянина приймаючої держави-члена, проживає разом із ним у цій державі та зареєстрована як особа, яка шукає роботу у службі зайнятості приймаючої держави. У зв'язку з цим, Суд прагне, зокрема, з'ясувати, чи повинні враховуватись вказані обставини для встановлення наявності реально-го зв'язку між позивачем та ринком праці приймаючої держави-члена.

Попередні зауваження

15. Попередньо слід зазначити, що основне провадження стосується рішення від 11 вересня 2003 р., яким була відхилена скарга пані Прете щодо виплати допомоги до працевлаштування з 1 червня 2003 р.

16. При розгляді цієї справи слід звернутись до міжнародних договорів, а саме: Договору про ЄС в редакції Ніщцького договору.

17. Слід також зазначити, чи стосуються питання, викладені у зверненні, тлумачення статей 12 ДЄС, 17 ДЄС і 18 ДЄС і, у разі потреби, ст. 39 ЄС.

18. В зв'язку з цим слід зазначити насамперед, що прецеденти Суду вказують на те, що ст. 12 ДЄС, яка встановлює загальну заборону дискримінації за ознакою громадянства, застосовується незалежно тільки в ситуаціях, які регулюються правом ЄС (див., зокрема, рішення у справах 305/87 *Commission v. Greece* (*European Court reports.* — 1989. — 1461), п. 13; С 336/96 *Gilly* (*European Court reports.* — 1998. — I 2793), п. 37; С 100/01 *Oteiza Olazabal* (*European Court reports.* — 2002. — I 10981), п. 25; С 240/10 *Schulz-Delzers and Schulz* (*European Court reports.* — 2011. — I 0000), п. 29).

19. Що стосується свободи пересування працівників, принцип недискримінації був закріплений у ст. 39 ДЄС, а також в актах вторинного права, зокрема Регламенті Ради (ЄЕС) № 1612/68 від 15 жовтня 1968 р. про свободу пересування працівників в межах Співтовариства (*Official Journal, English Special Edition.* — 1968. — II. — P. 475) (див., зокрема, рішення у справах *Commission v. Greece*, п. 12; *Gilly*, п. 38; С 138/02 *Collins* (*European Court reports.* — 2004. — I 2703), п. 55; *Schulz-Delzers and Schulz*, п. 29 та цитовані судові рішення).

20. Що стосується ст. 18 ДЄС, в якій встановлено право кожного громадянина Союзу вільно пересуватися і проживати на території держав-членів, в прецедентах Суду також зазначається, що вказане положення має конкретне вираження в ст. 39 ДЄС щодо свободи пересування працівників (див., зокрема, рішення у справі *Oteiza Olazabal*, п. 26; С 287/05 *Hendrix* (*European Court reports*. — 2007. — I 6909), п. 61; *Schulz-Delzers and Schulz*, п. 30).

Щодо застосування ст. 39 ДЄС

21. У ст. 39 (2) ДЄС йдеться про те, що свобода пересування працівників передбачає скасування будь-якої дискримінації за ознакою громадянства між працівниками держав-членів у сфері зайнятості, оплати праці та інших умов праці.

22. Стаття 39 (3) ДЄС надає громадянам держав-членів, зокрема, право вільно пересуватися в межах території іншої держави-члени та право на тимчасове перебування з метою пошуку роботи. Таким чином, громадяни держав-членів, які шукають роботу в іншій державі-члені, підпадають під дію ст. 39 ДЄС і тому мають право на рівне ставлення, викладене в п. 2 цього положення (див., зокрема, рішення у справі *Collins*, пункти 56 і 57).

23. У зв'язку з цим, Суд ухвалив, що для того, щоб визначити сферу дії права на рівне ставлення до осіб, які шукають роботу, цей принцип повинен тлумачитися з урахуванням інших положень законодавства ЄС, зокрема, ст. 12 ДЄС (див. рішення у справі *Collins*, п. 60).

24. Таким чином, громадяни Союзу, які законно проживають на території приймаючої держави-члена, можуть розраховувати на застосування ст. 12 ДЄС у всіх ситуаціях, які входять в сферу *ratione materiae* законодавства ЄС. Громадянство Союзу визначає основний статус громадян держав-членів, дозволяючи тим, хто опинився в такій же ситуації, користуватися тими ж правами, передбаченими законодавством, незалежно від громадянства, за умови дотримання прямо передбачених винятків (див., зокрема, рішення у справі *Collins*, п. 61 і цитовані судові рішення).

25. Суд зазначив, що у зв'язку із запровадженням громадянства Союзу та наявності тлумачення у судовій практиці права на рівне ставлення, яким користуються громадяни Союзу, це право неможливо виключити із ст. 39 (2) ЄС, яка закріплює основоположний принцип рівного ставлення, який гарантований у ст. 12 ЄС — право фінансового характеру, спрямоване на полегшення доступу до зайнятості на ринку праці держави-члена (див. рішення у справах *Collins*, п. 63; С 258/04 *Ioannidis* (*European Court reports*. — 2005. — I 8275), п. 22).

26. Не викликає сумнівів, що допомога до працевлаштування, передбачена національним законодавством, яке розглядається в основному провадженні, є соціальним благом, яке надається з метою сприяння молодим людям у пошуку роботи після завершення освіти (див., зокрема, рішення у справах *D'Hoop*, п. 38; *Ioannidis*, п. 23).

27. Не заперечується також той факт, що на момент подання заяви на одержання допомоги, пані Прете була громадянкою держави-члена і, завершивши навчання, шукала роботу в іншій державі-члені.

28. У цих обставинах пані Прете діє правомірно, спираючись на ст. 39 ДЄС у своєму зверненні про неможливість дискримінації за ознакою громадянства у випадку надання допомоги до працевлаштування (див. у зв'язку з цим рішення у справі *Ioannidis*, п. 25).

Щодо відмінностей у ставленні

29. Згідно з прецедентами Суду принцип рівного ставлення, викладений у ст. 39 ДЄС, забороняє не тільки відкрити дискримінацію за ознакою національності, але й всі приховані форми дискримінації, які призводять фактично до того ж результату (див., зокрема, рішення у справі *Ioannidis*, п. 26 та цитовані судові рішення).

30. Законодавство, яке розглядається в основному провадженні, здійснює розмежування у ставленні, залежно від того, чи завершили молоді люди, які шукають свою першу роботу, шестирічний курс навчання в бельгійських навчальних закладах.

31. Вимогу пройти курс навчання в освітньому закладі приймаючої держави-члена можуть, в принципі, більш легко виконати громадяни цієї держави-члена і, таким чином, це ставить громадян інших держав-членів у менш вигідне становище (див. за аналогією рішення у справі *Ioannidis*, п. 28).

Щодо обґрунтування відмінності у ставленні

32. Як впливає з прецедентів Суду, розбіжність у ставленні, як визначено вище, можлива тільки у тому випадку, якщо вона ґрунтується на об'єктивних міркуваннях, незалежно від громадянства осіб, і пропорційна законній меті відповідного положення національного законодавства (див., зокрема, рішення у справах *D'Hoop*, п. 36; *Collins*, п. 66 й *Ioannidis*, п. 29).

33. Враховуючи викладене, стосовно допомоги, про котру йдеться в основному провадженні, метою якої є сприяння молодим людям у пошуку роботи після завершення освіти, Суд постановив, що національний законодавчий орган діяв правомірно, прагнучи встановити реальний зв'язок між заявником на отримання допомоги і відповідним географічним ринком праці (див., зокрема, рішення у справах *D'Hoop*, п. 38; *Collins*, пункти 67 та 69, а також *Ioannidis*, п. 30).

34. Що стосується вимоги щодо пропорційності, слід відзначити, що Суд уже ухвалив, що єдина умова стосовно місця отримання диплому про завершення середньої освіти, як вказано, наприклад, в першому підпункті п. 2 (а) ст. 36 (1) Королівського указу, має надто загальний та винятковий характер і не є фактором встановлення реального і ефективного ступеню зв'язку між заявником та географічним ринком зайнятості на отримання допомоги до працевлаштування. Тому Суд зробив висновок, що ця умова виходить за рамки того, що потрібно для досягнення поставленої мети (див. рішення у справі *D'Hoop*, п. 39, і *Ioannidis*, п. 31).

35. Як впливає з постанови про звернення, вона була ухвалена з метою вирішення порушеного питання стосовно умови, що розглядається, яка є альтернативною щодо умов про місце отримання диплома та проходження принаймні шестирічного курсу навчання в учбовому закладі, який керується, фінансується або заснований однією з бельгійських громад, які були запроваджені в п. 2 (j) першого підпункту ст. 36 (1) Королівського указу.

36. У зауваженнях в Суді Уряд Бельгії підтвердив, що встановлення умови, яка розглядається, має на меті доведення існування реального зв'язку між особою, яка прагне отримати допомогу до працевлаштування, та ринком праці Бельгії, і підтверджує, що ця умова не порушує вимог пропорційності, стверджуючи, *inter*

alia, що кількість років навчання, яка вимагається, не виходить за рамки потрібного, для досягнення цієї мети.

37. У цій справі Суду немає потреби ухвалювати рішення про те, чи порушує вказана умова принцип пропорційності з огляду на кількість років навчання, яка вимагається.

38. Як видно з фактів основного провадження, пані Прете не завершила навчання в Бельгії, в результаті чого їй і надалі буде відмовлено у наданні допомоги до працевлаштування, якщо вона не виконає умову стосовно завершення принаймні шестирічного періоду навчання в навчальному закладі Бельгії.

39. Таким чином, Суд повинен тільки вирішити питання стосовно того, чи національне законодавство, яке розглядається в основному провадженні, може бути визнане несумісним зі ст. 39 ДЄС з огляду на те, що, встановивши умову стосовно зобов'язання завершити навчання в закладі Бельгії, законодавство, таким чином, перешкоджає врахуванню тих обставин, що незалежно від місця отримання освіти, існує факт реального зв'язку між особою та географічним ринком праці, що розглядається.

40. Щодо особливих обставин справи, яка розглядається Судом, слід зазначити, що справа стосується громадянки держави-члена, яка проживала близько двох років в приймаючій державі-члені, після укладення шлюбу з громадянином цієї держави-члена, і яка була зареєстрована протягом 16 місяців як особа, котра шукає роботу, у службі зайнятості тієї ж держави-члена, у той же час, як свідчать документи, представлені Суду, активно шукала роботу у цій державі.

41. Уряд Бельгії стверджує, що шлюб, укладений з громадянином приймаючої держави-члена та подальший переїзд у цю державу для проживання належать до подій приватного життя і не впливають на ринок праці цієї держави. Уряд стверджує, що реєстрація в якості особи, що шукає роботу, є простою формальністю адміністративного характеру, яку легко виконати. Такі обставини не мають наслідків, зокрема, для осіб, які, як і пані Прете, проживають в регіоні, який межує з державою-членом, де вона отримувала освіту та для роботи на ринку праці якої вона більше підготовлена. Таким чином, заявник може звертатися тільки до ринку праці приймаючої держави.

42. Згідно з розподілом юрисдикції, передбаченим у ст. 267 ДФЄС, в принципі, контроль за дотриманням принципу пропорційності покладається на національний суд (див., зокрема, рішення у справі С 476/99 *Lommers* (*European Court reports*. — 2002. — I 2891), п. 40). У цьому контексті, завданням національних судів є встановити, чи вказують конкретні обставини справи на реальний зв'язок із відповідним ринком праці (див. рішення у об'єднаних справах С 22/08 і С 23/08 *Vatsouras і Koupatantze* (*European Court reports*. — 2009. — I 4585), п. 41).

43. Тим не менш, відповідно до рішень Суду, Суд може надати національним судам тлумачення права ЄС з будь-яких питань, які можуть передаватись Суду для визначення сумісності національних заходів із законодавством ЄС. У цій справі національний суд також порушив низку конкретних питань, на які Суд має дати відповідь (див., з цією метою, зокрема, рішення у справі *Lommers*, п. 40).

44. У цьому контексті слід зазначити, що з урахуванням фактичних остаточних висновків, які — як вказав Суд — повинні робити національні суди, обставини, які описано в п. 40 цього рішення, як зазначив Генеральний адвокат в пунктах 48 і 49 його окремої думки, як виявляється, здатні насправді встановлювати наявність реального зв'язку з ринком праці приймаючої держави-члена, хоча заявник й не завершувала навчання в закладах цієї держави.

45. У зв'язку з цим, доцільно насамперед відмовитися від аргументації Уряду Бельгії, відповідно до якої такі особи, як пані Прете, зокрема, якщо вони перебувають недалеко від кордону з державою-членом, в якій завершили навчання, швидше за все, працюватимуть на ринку праці тієї держави, з якою вони мають зв'язок. По-перше, має бути зазначено, що знання, здобуті студентом в ході отримання вищої освіти, не прикріплюють його до певного географічного ринку праці (див. рішення у справі С 209/03 *Bidar* (*European Court reports*. — 2005. — I 2119), п. 58). По-друге, слід зазначити, що представлені Урядом Бельгії обставини для виправдання можливого існування зв'язку між заявником і ринком праці Франції, в будь-якому випадку, не мають на меті запобігти існуванню такого зв'язку з ринком праці Бельгії.

46. Крім того, у відношенні останнього пункту, Суд постановив, що наявність реального зв'язку з ринком праці держави-члена може бути визначено, зокрема, шляхом встановлення того факту, що особа протягом розумного строку дійсно шукала роботу в державі-члені (див. рішення у справі *Collins*, п. 70 і *Vatsouras and Koupatantze*, п. 39).

47. Суд також визнав, що місце проживання в межах держав-членів також може забезпечити реальний зв'язок із ринком праці приймаючої держави-члена. Водночас Суд вказав, що за умови, якщо вимога існування зв'язку з ринком праці вимагає проживання на території держави-члена протягом певного періоду, то його тривалість не повинна перевищувати час, необхідний для того, щоб національні органи влади мали змогу переконатися, що зацікавлена особа дійсно шукає роботу на ринку праці приймаючої держави-члена (рішення у справі *Collins*, п. 72).

48. Нарешті, той факт, що заявник в основному провадження, скориставшись правом на вільне пересування громадян, гарантоване ст. 18 ЄС, переїхав до приймаючої держави-члена для того, щоб спільно проживати після шлюбу з громадянином цієї держави, не може не враховуватися при встановленні того факту, що пані Прете має реальний зв'язок із ринком праці вказаної держави-члена.

49. У цьому зв'язку доречно вказати, з одного боку, — як уже зазначалось у п. 25 цього рішення — у зв'язку із запровадженням громадянства Союзу і тлумаченням в судовій практиці права на рівне ставлення, яким користуються громадяни Союзу, Суд вважає, що не можна виключити зі сфери дії ст. 39 (2) ЄС допомогу фінансового характеру, метою якої є полегшення доступу до зайнятості на ринку праці в державі-члені.

50. Крім того, факти, які впливають із сімейного життя заявника, здатні продемонструвати існування реального зв'язку між заявником і державою-членом (див. рішення у справі С 503/09 *Stewart* (*European Court reports*. — 2011. — I-0000), п. 100). Існування тісних зв'язків, зокрема особистого характеру, з приймаючою

державою-членом, де заявник проживає після укладення шлюбу з громадянином цієї держави-члена, сприяє появі міцного зв'язку між заявником і державою-членом, у тому числі ринком праці цієї держави (див. у зв'язку з цим рішення у справі 236/87 *Bergemann* (*European Court reports*. — 1988. — 5125), пункти з 20 по 22).

51. Звідси випливає, що обставини справи, викладені перед Судом, є конкретно ілюстрацією того факту, що п. 2 (j) першого підпункту ст. 36 (1) Королівського указу виходить за рамки необхідного для досягнення мети, оскільки не дозволяє врахувати інші чинники, які встановлюють реальний зв'язок заявника з відповідним географічним ринком праці.

52. Беручи до уваги всі викладені міркування, слід зробити висновок, що ст. 39 ДЄС виключає застосування національних положень, які розглядаються у справі в основному провадженні і вимагають завершення принаймні шестирічного курсу навчання в учбовому закладі приймаючої держави-члена для отримання допомоги до працевлаштування молодими людьми, які шукають свою першу роботу. Ця умова не дозволяє застосувати інші чинники для встановлення наявності реального зв'язку між особою, яка прагне отримати допомогу, і географічним ринком праці. Таким чином, вказана умова виходить за рамки необхідного для досягнення мети цього положення, яка полягає в доведенні існування такого зв'язку.

Витрати

53. Оскільки цей розгляд для сторін у справі є своєрідним етапом основного позову, що був розглянутий національним судом, питання про витрати має вирішувати цей суд. Витрати, понесені сторонами, що представили свої зауваження до Суду, не підлягають відшкодуванню.

За цих підстав Суд (Четверта палата)

вирішив:

Стаття 39 ДЄС виключає застосування національних положень, які розглядаються у справі в основному провадженні і вимагають завершення принаймні шестирічного курсу навчання в освітньому закладі приймаючої держави-члена для отримання допомоги до працевлаштування молодими людьми, які шукають свою першу роботу. Ця умова не дозволяє застосувати інші чинники для встановлення наявності реального зв'язку між особою, яка прагне отримати допомогу, і географічним ринком праці. Таким чином, вказана умова виходить за рамки необхідного для досягнення мети цього положення, яка полягає в доведенні існування такого зв'язку.